

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ενός λαός θνώνεται ήμα
είη πώς δὲ προβῆται τὴν
λήθηα—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα ἔχει τοὺς φη
οικοὺς τῆς καλῆς.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Σ'.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 6 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 356

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ. Τὸ «Σεράπιον».
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΙΟΥΤΗΣ Φυλλιάδες τοῦ Γερο-
χμου (συνέχεια).
ΙΔΑΣ. Σαμοθράκη (συνέχεια).
Ε. CLÉMENT. «Στὴν δὲ πόρτα».
ΔΙΑΙΚΑ ΜΠΕΤΣΙΚΑ. Ἄλλη πλάση.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΙΜΑΣ. Σατιρικά γυμνάσματα (Δευ-
τέρα σειρά).
ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ. Ὁ Βασιλιάς.
ΠΕΤΡΟΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ. Σπασμένες ψυχές (συνέ-
χεια).
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ-Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ-ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ

Νὰ μὴν παραιτηθῇ ὁ Βασιλιάς μας. Τίποτα
δὲν τὸν ἀναγκάζει νὰ παραιτηθῇ. Οἱ στρατιω-
τικοὶ τὸ δηλώσανε μὴ καὶ δυὸ καὶ χίλιες φο-
ρές, καὶ ὁ λαὸς τὸ καλοχώνεψε πιά, πὺς τὸ
στρατιωτικὸ κίνημα δὲν εἴτανε ἀντιδυναστικό.
Τὴν κομματικὴ φαυλοκρατία θελήσανε νὰ χτυ-
πήσουν καὶ αὐτὴν χτυπήσανε. Καὶ σήμερα ποῦ
Λαὸς καὶ Στρατός, συσσωματωμένοι, ἕναν κοινὸν
ἀγῶνα ἀγωνίζονται, νὰ θάψουνε γιὰ πάντα τὰ
προσωπικὰ κόμματα, ποῦ ἀφανίσανε τὸν τόπο—
σήμερα ποῦ ὅλοι καρτεροῦμε μὴ καινούρια
αὐγὴ, ἃς εἶναι ἀκόμα καὶ ἀπὸ αἱματοδομημένα σύ-
γνεφα βγαλμένη, σήμερα μόνο ὅσοι στρέφουν τὴ
σαπίλα καὶ θέλουν τὸ κακὸ τοῦ ἔθνους ἔχουν
τὸ δικαίωμα νὰ μιλοῦνε γιὰ παραίτηση.

Ὁ Βασιλιάς μας ὅμως καὶ ἄλλοτε καὶ τε-
λευταία, πρὶν ἀκόμα δηλ. ξεσπάσει τὸ κακὸ, τὸ
εἶπε σὲ πολλοὺς ξάστερα πὺς τότε μόνο ὑπάρ-
χει ἐλπίδα νὰ σωθῇ ὁ τόπος, ὅταν πέσουν τὰ
προσωπικὰ κόμματα καὶ ὅταν πάψει νὰ σελγαίνει
ἀδιάντροπα ἢ ρουσφετομένη μικροπολιτικῇ.

Μ' ἄλλα λόγια, Ἐπανάσταση, λαχταροῦσε
καὶ ὁ Βασιλιάς μας. Καὶ ἀφοῦ δὲν τὴν ἔκαμε ὁ
ἴδιος τὴν Ἐπανάσταση, ζητώντας γιὰ αὐτὴ τὴ
συντροφὴ τοῦ λαοῦ τοῦ μ' ἕνα παληκαρῖσιο Βα-
σιλικὸ Διάγγελμα, καὶ ἀφοῦ ἡ Ἐπανάσταση ἔ-
γινε πιά δέχως τὴν πρωτοβουλία τοῦ καὶ τὴ
συντροφὴ τοῦ, ἔχει χρέος σήμερα, ἔχει νὰ φο-
βεῖται μὲ παραίτηση, μὰ ν' ἀγκαλιάσει τὴν
Ἐπανάσταση καὶ νὰ γίνῃ ἀρχηγὸς τῆς.

Λένε πὺς ἀγαπᾷ τὸ ἔθνος καὶ πὺς ἔχει
δυνατὸ πολιτικὸ μυαλό. Μὰ νά, περίσταση νὰν
τὶς δείξει καὶ τὶς δυὸ αὐτὲς τοῦ τὶς ἀρετῆς. Ἄν
ἀγαπᾷ τὸν τόπο, ἔχει χρέος νὰ δουλέψει σή-
μερα μαζί μας γιὰ τὴν ξαναγέννησίν του καὶ ἂν
εἶναι δυνατὸ πολιτικὸ μυαλό, πρέπει νὰ φερθεῖ

ἔτσι ὥστε ἡ Ἐπανάσταση ἀντὶ νὰν τοῦ κλονί-
σαι τὸ θρόνο, τὸ ἐναντίον νὰν τοῦ τὸν στεριώσῃ
περισσότερο καὶ νὰν τοῦ τὸν θεμελιώσῃ μέσα στὴν
φυγὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Δὲν πρέπει οὔτε νὰν τὸ λογαριάσει καὶ πὺς
ἡ Ἐπανάσταση, πάνου στὴν πρώτη τῆς ὁρμῇ,
τοῦ ἀπομάκρυνε τὰ παιδιὰ τοῦ ἀπὸ τὸ στρατό.
Ὅταν ὁ Βασιλιάς λέγεται «Πατέρας τοῦ Λαοῦ
του», καὶ σὰ θέλει ἀληθινὰ νάναι τέτιος, τὰ
θυσιάζει τὰ παιδιὰ τοῦ, θυσιάζεται ἀκόμα καὶ ὁ
ἴδιος, γιὰ τὸ γενικὸ καλὸ. Ἡ ἀγάπη, ἔχει μὲ
λόγια, μ' ἔργα φανερώνεται. Καθὼς καὶ ὁ Ἡρωϊ-
σμός. Κ' ἕνας τέτιος Ἡρώας Βασιλιάς, ἕνας
Βασιλιάς ἐπαναστάτης, πρέπει νὰ κάθεται σή-
μερα στὸν Ἑλληνικὸ Θρόνο.

Λαχταροῦμε νάναι τέτιος ὁ Βασιλιάς μας.
Κι ἂν τὸ αἰσθάνεται καὶ ὁ ἴδιος πὺς εἶναι τέ-
τιος, ἃς ἀφίσει τὶς φοβέρες γιὰ παραίτηση στοὺς
θεοτόκηδες καὶ ἃς καθίσει στὸ θρόνο τοῦ. Κα-
νεῖς δὲν ἔχει νὰ τὸν πειράξῃ.

ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ

ΣΑΤΙΡΙΚΑ ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΑ

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΕΙΡΑ(*)

Στάκκαρτα κυλίστε μας τοῦ βούρκου,
καὶ πὺς βαθιά. Πατήστε μας μὲ κάτι
καὶ ἀπὸ τὸ πῆδι πὺς σκληρὸ τοῦ Τούρκου.

Διαδασμένοι, ντοτόροι, σπιρουνάτοι,
ρασοφόροι, δασκάλοι, ρουσφετλήδες,
αἰσκοπεδοφαγάδες, ἀδοκᾶτοι,

κομματάρχηδες καὶ κοτζαμπασήδες,
καὶ τῆς γραμματικῆς οἱ μανταρίνοι
καὶ τῆς πολιτικῆς οἱ φασουλῆδες,

ταρτοῦφοι, ραμπαγάδες, ταρταρίνοι
—Ἀμάν! Ἀγᾶ, στὰ πόδια σου! ἄκου! στάσου!—
Βυζαντινοί. Γασμεῶλοι. Λεδαντίνοι.

Ρωμαῖκο, νά! Μὲ γειά σου, μὲ χαρά σου.

Πρόγονους πάρε, ἀπόγονους, δαιμόνους,
ἐλα τῆς Ἱστορίας τὰ συναξάρια,

(*) Ἡ «ΠΡΩΤΗ ΣΕΙΡΑ» τυπώθηκε στὰ 277 φύλλα
τοῦ «Νουμά» (Γενάρης τοῦ 1908).

βλους τοῦ Ἑλληνισμοῦ τοὺς φανφαρόνους,

ἐλα τῆς Ρωμισσύνης τὰ καμάρια,
τοῦ Λόγου τὶς κορφές, τοὺς παραλήδες,
τοὺς σαρούς, τῶν πολέμων τὰ λιοντάρια,

Ὅμηρους, Ἀρχιμήδες, Ἀχιλλῆδες,
καθὼς περνᾷ ἀνάκατα στὴ στράτα.
Καποδίστριαδες, Διάκους, Κοραῆδες,

ἐλα φιάς τα γκιουδέτσι καὶ σαλάτα,
νά καὶ τὸ ρετσινάτο στὴν ταβέρνα,
καὶ τὰ βιολιά, καὶ ρίξου τοὺς καὶ φάτα.

Κέρνα, ρούφα, ξεφάντωνε καὶ ξέρνα.

3

Ζαγάρια καὶ τοσκάλια καὶ κοκκόροι,
σηκωτοὶ κάθε τόσο στὸ ποδάρι,
μόρτηδες, λοῦστροι, ἀργεῖ, λιμοκοντόροι.

Στὸν ἀφέντη χαρὰ ποῦ τοὺς λανσάρει!
Καὶ ποῖα εἶναι τὰ σωστά, ποῖα τὰ μεγάλα
ποῦ τὴν ὁρμὴ τοὺς δίνουν καὶ τὴ χάρη;

Προδότες οἱ Τρικούπηδες. Κρεμάλα!
Κ' οἱ Ψυχάρηδες; Γιούχα! Πλερωμένοι.
Νά ἡ Ἑλλάδα! Ἀρσενικώτισσα δασκάλα,

μὲ λογιώτατους παραγοιμισμένη.
Κι ὁ Ρωμιός; Ἀφερὶμ! Μυαλό; κουκούτοι.
Ἀπὸ τὸν καφενὲ στὴν Πόλη μπαίνει,

τοῦ ναργελέ κρατώντας τὸ μαρκούτσι.

4

Σκύλος κοκκαλογλύφτης φέρνει γύρα
κράκ! τὰκ! τῆς γειτονίας τοὺς τενεκέδες.
Ὁ ποσαπαίρνης μὲ τὸ θεσιθῆρα

γιὰ τὴν πατρίς καυγᾶ στοὺς καφενέδες.
Οἱ γάτοι λιγέροι στὰ κεραμίδια
ταιριάζουν ἐρωτόπαθους γιαρέδες.

Φαγοπότι, ξαπλωταριό, τὰ ἴδια.
Τὰ θέατρα, τὶς ταβέρνες, τὰ πορνεία,
φάμπρικες, μπάνγκες, σπίτια, ἀποκαΐδια,

τάνταμώνει ἀττικώτατη ἀρμονία.
Καὶ κοιμισμένη στὰ ὄνειρά τῆς βλέπει
μουρλὴ γλωσσικοπάνα Πολιτεία

τὸν Περικλῆ. Μὰ ὁ Χασεκῆς τῆς πρέπει.

Οἱ βωμοὶ συντριμμένοι, καὶ σπυρμένα
τὰ πολυκάντηλα ὅλα τῆς λατρείας.
Οὐτ' ἢ Ἀθηνᾶ, πολεμικὴ παρθένω,

καὶ μήτε ἡ εὐλογία τῆς Παναγίας.
Σ' ἀρχαῖα καὶ νέα, παλάτια καὶ ρημάδια,
τάδειο παντοῦ τὸ κρῦς τῆς ἀθείας.

Σὺν ἀγριμῶν καὶ σὺν ἀρνίων κοπάδια,
ζοῦν οἱ ζῶες, τρῶν, τρώγονται, καὶ πάντες.
Κι ἀπάνου ἀπ' ὅλα τῶν θεῶν τὰ βράδια

ὑπέρθεα ζωτικὰ φεγγοδολᾶνε
μακρυὰ ἀπὸ μᾶς Ἰδέα καὶ Ἐπιστήμη.
Βάρβαροι σὲ ναοὺς τίς προσκυνᾶνε.

Τ' ἀπὶ σου ἀκόμα μᾶς πατὴρ, Μπαρτῆμη!

Τὰ κεφάλια τοῦ Γένους καὶ τοῦ Κράτους.
Ὁ βουλευτὴς καὶ ὁ δάσκαλος. Τὰ πιάσαν
ὅλα τὰ πόστα. Νοῦς, καρδιά, δικά τους.

Δέσαν τὸ νοῦ τὴν καρδιά τὴ ντροπιάσαν.
Νὰ τὸ ρουσφεῖ νὰ κ' ἡ ἐλληνοκώρα,
τάρματά τους. Μὲ κείνη μὲς χαλάσαν.

Ἡ σκέψη, νοῦλα. Ἡ Τέχνη, πατσαδούρα.
Ὁ ψευδοαποκτιστὴς καὶ ὁ ψευδοφρόνος.
Τάγιο κόνισμα, μιὰ καλικοτούρα.

Στὴ γῆ ποὺ πιάνει καὶ προκόβει ὁ σπόρος
κάθε λογῆς τζουτζέδων καὶ πιερρότων,
κ' ἐγὼ φυτρῶν ἀνέξιος ρημαδόρος

μαύρων θυμῶν καὶ πορφύρων ἐρώτων.

Κουνιέται, πήρε δρόμο τὸ συνάφι.
Τὰ λεφούσια ἀμολύσανε φετφάδες.
Τὸ μαχαίρι στὸ κόκκαλο. Νισάφι.

Κακὴ ἡ σκληριά. Χειρότεροι οἱ ραγιάδες.
— Λογαριαστέστε μὲ τὸ νοικοκύρη.
Δεφτέρια παστρικά. Μακρυὰ οἱ σοφτάδες,

λύκοι μέσ' στὴν προδιά, σπιγεῖνοι, σμπέροι

τοῦ δέινα Σάβλοκ, καὶ τοῦ τάδε Ἐφέντη.
Νὰ γίνῃ τὸ δικό σας τὸ χατήρι!

Ἔσεῖς νὰ τὸ γλεντήσετε τὸ γλέντι,
καὶ ὅχι στὴ ράχη σας κανεῖς τεχνίτης.
Τοῦ φρόνιμου καθὼς καὶ τοῦ λεδέντη

νοικοκύρη σ' οὐδὲν ὁ κυβερνήτης.

Καὶ γιὰ μούντζα ὁ λαὸς καὶ γιὰ λιθάνι.
Ὁ λαὸς εἶναι τίποτε καὶ εἶν' ὅλα,
εἶναι τοῦ ἐκδικητῆ τὸ γιγατάγι.

κ' εἶν' ἡ μαῖμος ἡ ξαδιάντροπη, ἡ μαργιόλα,
καὶ ἡ ρίζα καὶ ἡ κορφὴ, ὁ στερνός καὶ ὁ πρῶτος,
κ' ἐγὼ κ' ἐσύ, καὶ ὁ ἀνθός κ' ἡ καρμανιόλα,

καὶ ὁ ἀρχαῖος Ἀθηναῖος καὶ ὁ Ὀττεντότος.
Στὸ τραγοῦδι τοῦ ἀνδρὸς ἀναστενάζει,
στὸ θυμὸ τοῦ τῆς ἀστραπῆς ὁ κρότος.

Σὺν τρῶν τὰ σπλάχνα τοῦ λαοῦ μαράζι,
κανεῖς πλαστοουργὸς ἥρωας, κανεῖς θεός.
Ἡ δόξα, ὅπου καὶ ἀρχέονται καὶ βαστάζοι

μὲ μιὰ σφραγίδα σφραγισμένοι: Λαός.

Οἱ μεγάλες Πατρίδες δὲ μετριέονται
μὲ τὸν πῆχυν καὶ μὲ τὸ διαδῆτη.
μεγάλες εἶναι, καὶ δοξολογιέονται,

καὶ ἀνίσως εἶν' ἡ Ἀθήνα, ἡ Σπάρτη, ἡ Κρήτη.
Λαοὶ μιᾶς φούχτας, μιᾶς σπιθαμῆς τόποι,
καὶ τὴ μεγαλοσύνη τους κηρύττει

ντουινιάς, παντοῦ, καὶ Ἀμερικὴ καὶ Εὐρώπη.
Τρανεύουν τὰ μικρά, καὶ τὰ μεγάλα
στενεύουν καὶ πάν. Κι ἀκούστε, ἀνθρώποι!

Ἐκείνη ποὺ τοῦ κόσμου γιὰ δασκάλα
ποζάρεῖ, ἡ καπετάνισσα κ' ἡ Ἑλλάδα,
ὁ ἀφρός, τὸ θάμα, τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα,

τοῦ Μωχαμέτη τρέμει τὴν ἀρμάδα.

Δὲν ξέρω ἐγὼ κανένα θεὸ Χρέος,

ἓνα θεὸ ἐγὼ ξέρω τὴν Ἀγάπη.
Ἀγάπη, ἀπὸ τὸ χρέος σου εἶμαι ὠραίος.

Ἐσύ μὲ κάνεις δοῦλο, ἐσύ σατράπη,
φτερὰ τὰ κάνεις τὰ σκοινιά τοῦ γάμου.
Πότε μὲ δέρνεις, βέργα ἐνὸς ἀράπη,

Πότε ἀνθεῖς περιθόλι δολόγυρά μου.
Ἐσύ μὲ τὰ βαθιά τὰ καταφρόνια
μὲ γιομίζεις πλάταινεις τὴν καρδιά μου,

σὰ θάλασσας ἀγέρας τὰ πλεμόνια.
Ἐρωτα ἐσύ, μονάρχῃ καὶ γενάρχῃ!
Ἐσύ τυφλὴ καὶ ἡ Μοῖρα, ἐσύ καὶ ἡ Πρόνοια.

Ὅ,τι δὲν ἀγαπᾶμε, δὲν ὑπάρχει.

— Εἶσαι; — Ἡ Ζωή. — Δὲ μᾶς φελάς. — Στὸ ράφι. —
Τὰ εἶδωλα καὶ τὰ προσκυνητάρια,
τὰ χρώματα, τῶν τάφων τάφοι, οἱ τάφοι!

Στὰ συντρίμματα καὶ στάπομεινάρια.
Δελφοί, Ὀλυμπία, Μυκήνες, Δῆλος, Ἀθήνα,
σὲς χαίρονται οἱ σοφοί, καὶ τὰ σκαθάρια.

Οἱ σοφοί, γνωστικοί — καὶ σκῆψτε, ἀξίνα —
τὰ σκαθάρια κοῦτὰ καὶ σὰ βαλμένα.
Γιὰ νάνοιχτῇ ἓνας λάκκος, πόσα κρένα.

Γύρο ξεριζωτὰ καὶ πατημένα!
Περιθόλια; Γιὰ τὸ θεὸ! Μουσεῖα.
Τάξια καλὰ παιδιὰ, τὰ παινεμένα!

Ὅλα στοῦ ἀρχαίου τὸ Μολὼχ θυσιά.

Τὰ ἐνείρατ' ἀπαλά, σκληρὰ τὰ ἔργα.
τὸ μῖσος δὲ μπορῶ νὰ τὸ σηκώσω,
τῆς ἀγάπης ἀπὸ χρυσάφι ἡ βέργα,

τὸ μῖσος ἀπὸ σίδερο. Κι ὡς τόσο
μέσα μου κλιῶ, ψυχὴ, νοῦς, αἷμα, ὦ φρίκη!
κάτι ποὺ δὲν μπορῶ νὰ τὸ σκοτώσω,

τὸ σίχαμα, τὸ σίχαμα. Σκουλήκι.
Ἀπιαστο, τρώει, ἀμέτρητα βαρκίναι,
Περηφάνια μου ἐσύ καὶ καταδίκη!

Σιχαίνομαι τὴν πλάση τὴν Ἑλένη,

ΠΕΤΡΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ

ΣΠΑΣΜΕΝΕΣ ΨΥΧΕΣ*

Μὲ τί βαθύτατην ἀπόλαψιν θῆνοιθε τὴν ψυχὴ
τοῦ νὰ χύνεται σὰ γάργαρας κρουνοῦ μέσα στὶς φλέ-
βες τοῦ καὶ ν' ἀντρεῖται στὸ ρυθμὸ τῆς νιότης
τους!

Πρώτη φορὰ κατέβαινε σήμερον ἀπὸ τὰ βελού-
δενια μονοπάτια τοῦ οὐραίου κάτω στὶς φριχτὲς κα-
κοβολιὰς τῆς πραγματικότητος, ἀνίδεος ἀκόμα νὰ
σαλέψει, σκοντάφτοντας στὸ κάθε βήμα καὶ μπλέ-
χοντας τὸ ἓνα πόδι τοῦ μὲ τ' ἄλλο, σὺν τὸ μωρὸ
παιδάκι ποὺ ἀπὸ τὸ μυρωμένο κόρφο μάννας γιὰ
πρώτη φορὰ κατεβαίνει καὶ πατεῖ χάμου στὴ γῆ
καὶ πολεμᾷ τρικλίζοντας μόνο του νὰ βαδίσαι ὁ-
φάνοι.

Εἶχανε τώρα ἀνεβᾶσαι τὸν Ὁρέστη ἀπάνω σὲ
μιὰν ἀψηλὴν πέτρα νὰ μιλήσει. Ἡ Χρυσούλα ἀπο-

*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 355.

τραβήχτηκε λίγο καὶ ἀκκοῦμπησε σ' ἓνα κυπαρίσσι.
κ' ἔτρεμε ὅλη ἀπὸ τὴ συγκίνηση. Δίπλα τῆς ὁ
Γοργίας τυλιγμένος στὸν μπόξά του, καμπουρια-
σμένος λίγο, γλυκοσφιγγε ἓνα βιβλίο ἀπομάσκαλα
καὶ χαμογελοῦσε ὅλος. Τὸ πηγουνάκι τοῦ ποὺ ἔ-
τρεμε λίγο, τὰ ματάκια τοῦ τὰ γαλανὰ καὶ ξεθα-
μένα, τὰ χεῖλια τοῦ τὰ χλωμὰ τὰ ζωωμένα, ὅλος.
Κ' ἐμοιάζε ἔτσι μ' ἓνα παιδάκι ἐβδομήντα χρονῶ
ποὺ δὲν ἤξερε ἀκόμα τίποτα ἀπὸ τὴ σύγχρονη ἐποχὴ.
Δὲς καὶ καθυστέρησε στὸ ταξίδι τῆς ζωῆς κάπου
δύο χιλιάδες χρόνια, σὰ νὰ κοιμήθηκε κουρασμένος
ὕστερα ἀπὸ τὴ μάχην τῶν Πλαταιῶν καὶ μόλις προ-
χτὲς ξύπνησε. Καὶ τώρα κοιτάζει δεξὰ καὶ ἄρξιν ἀπό-
κοσμα, λὲς καὶ ἀποζητᾷ τοὺς παλιούς του συναγω-
νιστάδες. Σὺν ὄνειρο παράξενον τοῦ φανότανε ὅτι
ἔβλεπε μπροστά του τοὺς νέους αὐτοὺς γύρο του, τὴ
Χρυσούλα ποὺ ἔτρεμε δίπλα του, ποῖός ξέρεῖ γιὰτί,
τὸν Ὁρέστη ποὺ εἶταν ἀνεβασμένος ἀπάνω σὲ μιὰ
πέτρα — γιὰτί εἶταν ἀνεβασμένος ἀπάνω σὲ μιὰ
πέτρα;

— Ὁρέστη... Ὁρέστη μου, μὴν ταραχτεῖς...
Θάμαι ἐγὼ ἀπέναντί σου καὶ θὰ σοῦ χαμογελῶ!
τοῦ ἔλεγε καὶ τοῦ ξανάλεγε ἡ Χρυσούλα καὶ τοῦ
κρατοῦσε τὸ χέρι λίγο γερτὴ μπροστά του κ' ἡ

καρδιά τῆς χτυποῦσε τόσο δυνατὰ ποὺ τῆς γέμιζε
ὅλο τὸ σῶμα σὰ νὰ εἶταν κύβητος καὶ ἀντιλαλοῦσε.

Ἔτσι ποὺ ἔπεφτε τώρα τὸ ἀπαλὸ φῶς τῆς
χλωμῆς μέρας ἀπάνω τῆς καὶ ἀχνοφώτιζε τὴν κατα-
τομὴ τοῦ προσώπου τῆς καὶ ἀπαλογλυστροῦσε ἀπάνω
στὸ μάγουλό τῆς, στὰ χεῖλια, στὸ πηγουνί, στὸ
λαμπρὸ καὶ κάτω χυτὰ σ' ὅλο τῆς τὸ σῶμα, δε μπό-
ρεσε ὁ Ὁρέστης νὰ μὴ σιγοσπάζει ἀπάνω τῆς τὰ
μάτια τοῦ καὶ νὰ μὴν τὴ γλυκοκυτᾶζει μὲ τὴν
εὐγνωμοσύνη καὶ τὸ οἶχτο ποὺ δείχνει πάντα τὸ
ἀντρίκιο ἐγὼ, τὴ γυναικίαν ποὺ τὸν ἀγαπᾷ.

— Μὰ Χρυσούλα, μὴν κάνεις ἔτσι... Πῶς τρέ-
μεις;

Κ' ἐκείνη ἔσκυψε καὶ στὰ χεῖλια τῆς ροδόσκασε
καὶ φούντωσε ἓνα τριανταφυλλὶ χαμόγελο. Καὶ γύ-
ρισε πάλι πίσω καὶ στάθηκε μαζί μὲ τὸ Γοργία,
ποὺ τὸν κύταζε νὰ περπατεῖ καὶ νῆρχεται καὶ
προσπαθοῦσε νὰ θυμηθεῖ.

— Ναί, ναι... εἶναι ἀδερφὴ μὲ τίς Παρθένες
ἐκείνες στὴν ἀγρυπνίαν τῶν Παναθηναίων, ποὺ ἀργοστα-
λεύουνε στὰ ἡλιομαστωμένα μάρμαρα καὶ πᾶνε καὶ
πᾶνε μὲ πανέρια ἑξέχιστα ἀπὸ ὠρμούς καρπούς καὶ
φτάνουνε στὶς σκάλες τοῦ Παρθενῶνα καὶ ἀνασηκώ-
νουνε μὲ προσοχὴ τὸ πόδι καὶ ἀνεβάνουνε σιγὰ-σιγὰ

τῇ Λάμια πλάσῃ, τῇ χαρᾷ, τὰ νῦντα,
σιχαίνομαι ὅ,τι ζῇ κι ὅ,τι πεθαίνει.

Κ' ἐμένα πῶς πολὺ κι ἀπ' ὅλα πρῶτα.

13

Ὅποιος στοχαστικός, σὰ γιαταγάνι
τὸ στοχασμὸς τοῦ ἀντρίκεια ἄς τότε βγάξῃ.
Πές τα, καὶ ἀκέρια καὶ γυμνά· δὲ φτάνει

νὰ λάμπ' ἢ ἀλήθεια· πρέπει καὶ νὰ σφάζῃ.
Ὁ λόγος, ποῦ χτυπᾷ καὶ ποῦ θυμώνει,
ριζώνει καὶ τῆς γῆς τὴν ὕψι ἀλλάζει.

Ὁ λόγος, ἄξιος, καὶ σφυρί, καὶ ἀκόνι.
Μὴν κοιτᾷς τὸ χοντρολόγο παζάρι,
μὴν ἀκούς τὰ νοστολόγο σαλόνι.

Μὰ σ' ὅλα νόημα, δύναμη καὶ χάρι,
σ' ἀρχοντιά καὶ σὲ πλέμπα· γῆ δὲν εἶναι
νὰ τὴν καταφρονᾷς, περιβολάρι.

Παντοῦ μπόρεῖς νάνθῃς, τοῦ νοῦ κρίνε!

14

Σὰν πεντάμορφη, σὰν τὴν κυρὰ Κάλω
τῇ νεραϊδοβασίλισσα, κ' ἡ Εἰρήνη.
Σὰν ὑπέρλευκο κρίνο τρισεγγάλο

τὴν ὥρα ποῦ ἕνας ἄγγελος τὸ δίνει
τῆς Παναγίᾳς. Γραμμένα στὴν ποδιά της
—τέχνη θεϊκὴ ποῦ δὲ θὰ ξαναγίνῃ—

μὲ τᾶστρα κι ὁ οὐρανός, μὲ τὰ σπαρτά της
ἡ γῆ, καὶ μ' ὅλα ἡ θάλασσα τὰ ψάρια.
Μὰ τὸ δρόμο τῆς κόβει ὁ ἀπελάτης,

καὶ τῆς δένει καὶ χέρια καὶ ποδιὰ
σκληρὰ μὲ τὰ ξεσκίδια τῆς ποδιᾶς της
καὶ τὴν ντροπιάζει γυρτὴ στὰ κοντάρια.

Ὁ χαλαστής ὁ Πόλεμος καὶ ὁ πλάστης.

15

Στὸ αἷμα μου κρατῶ κι ἀπὸ μιὰ στάλα
ξένες κι ὀχτρὲς κάθε λογῆς πατρίδες.
Καὶ βουργάρα ἡ ψυχὴ μου καὶ τουρκάλα.

Κοῦρδοι, Καραμανῖτες, Ὁσμανῖδες,
Τούρκοι, ἡ σπάθα σ' ἐσᾶς τοῦ Τζαμερλάνου!

λύκοι, ἀραποβλογιά, πανούκλα, ἀκρίδες,
καταπάνου μας ὅλοι, καταπάνου.

Κάφαλο ἡ χώρα, τὸ παλάτι ἀχούρι.
Στῆνομα ἐγὼ θὰ ὁμῶνω ἐνδὲς Σουλτάνου,

καὶ θὰ κρατῶ ἐνδὲς Τσάρου τὸ τσεκούρι.

Ὅσο νὰ βγῇ ἀπ' τῇ γῇ κανεὶς Μανιάκης,
κανεὶς Σκεντέρμπεης ἀπὸ τὸ μνημούρι,

κι ἀπ' τὸ χαμὸ κανέναν Καραϊσκάκης.

16

Καραϊσκάκης; Σκεντέρμπεης; Ὅχι. Ὁ μάγος
πλάστης ἀπ' ἄλλῃ ρίζα θὰ ὑψωθῇ.
Θάστραψ' ἡ λεφτεριά κι ὁ τοῦρκοφάγος

θὰ θερίσῃ· μὰ εἶν' ἄλλο τὸ σπαθί.

Γεῖά σας, κλέφτες, κουρσάροι, ἀσλάνια, λύκοι!
Ἄλλοι καιροὶ μὲ νέους θεοὺς. Ὁρθεὶ!

Βάλτε τῆς βίας τὰ δαμασκὰ στὴ θήκη,
θαματούργα στὴ γῇ τῆς ἁρμονίας
τοῦ Λόγου τὸ σπαθί· σ' ἐσένα ἡ νίκη.

Τὸ φῶς. Κ' ἐγὼ προφήτης τοῦ Ἡσαΐας.
Μέσαθε τᾶξιο φῶς, καὶ χύστε το ἐξω!
Κάτου ἀπ' τὸ λύχνο κάποιος Ἱστορίας
μελλόμενης στεφάνια πάω νὰ πλέξω.

17

Γυναίκα, ἂν θές ἀντρίκεια νὰ δουλέψῃς
γιά τὸ ξεσκλαδιμό σου, δὲ σὲ φτάνει
νὰ κάψῃς, νὰ σκορπίσῃς, νὰ ξεδέψῃς

τὸ χρυσάφι, τὴ σμύρνα, τὸ λιδάνι
στὸ νιὸ βωμό. Μέσα σου πρῶτα κάψε
τὸ τριπλὸ ξόανο ποῦ τοὺς δούλους κάνει,

Συνήθεια, Κέρδος, Πρόληψη. Καὶ σκάψε,
καὶ τοῦ παλιοῦ καιροῦ τὰ παραμύθια,
κι ἄς εἶν' ὁμορφα, μιὰ γιὰ πάντα θάψε.

Ἄ! τὰ μεστὰ καμαρωτὰ σου στήθια
βραχνὰς τὰ πνίγει, πνίχ' τον, πολεμίστρα
γιὰ τὴν Ἀγάπη καὶ γιὰ τὴν Ἀλήθεια.

Πάντα μαζί σου κ' ἡ Ὁμορφιά ἡ μεθύστρα.

18

Ὁνειρεύομαι, πλάθω, ζῶ τὸ στίχο

στὰ λιγνά μου τὰ χέρια ἀπὸ παιδάκι·
τὸν ἔχτισα τριγύρω μου σὰν τοῖχο,

σὰ σηκωμοῦ τὸν ἔστησα μπαϊράκι·
σὰν ποτήρι, καὶ πρόσφερα μὲ κεῖνο
τὸ νερό, τὸ κρασί καὶ τὸ φαράκι.

Μὰ ὁ κεραστής ἐγὼ, κ' ἐγὼ τὰ πίνω·
τὸ στόμα ξένο, ἀνόμερο τοῦ κόσμου.
Πότε ἀμύριστο ἀμάραντο εἶναι κρίνο

μιᾶς μαστοριᾶς ὁ στίχος ὁ δικός μου,
πότε χορτάρι ἡλιοθερμεμένων τόπων,
καὶ πότε ὦμα τὸν ἀμολᾷ ὁ θυμός μου
φασκέλωμα στὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων.

19

Ἰδεολόγοι καὶ νιτεροσολόγοι,
κι ὅσους μεθᾶνε τῆς ζωῆς οἱ χάρες,
κ' ἐσεῖς μὲ τοῦ ἀσκητῆ τὸ κομπολόγι,

κ' ἐσεῖς, τραγουδιστὲς μὲ τὴς κιθάρες,
κ' ἐσεῖς ποῦ τῇ ζωῇ κατάρκα κλαίτε,
κ' ἐσεῖς μὲ τῶν παθῶν τὴς λιγομάρες,

κ' ἐσεῖς ποῦ σὲ νερὰ γαλήνης πλέτε,
τῶν «ὄλα ἀλλάζουν» οἱ διαλλαχτάδες,
κι ὅσοι στὸ γυρισμὸ τῶν ἴδιων καίτε

λιδάνι, κι ὅσοι καταφρονητάδες
τῶν ἐχθλῶν, κ' ἐσεῖς οἱ ἄθεοι κι ὅσοι θρησκιοί,
κ' ἐσεῖς, τῶν προλεταρίων οἱ λαμπάδες,

κι ὅλοι, ὑπεράνθρωποι, ἄνθρωποι, ἀνθρωπίσκοι!

20

Τῆς σκέψης καὶ τῆς πράξης πολεμάρχοι,
μονάχα ὁ νοῦς ὁ διαλεμένος, ὁ ἕνας,
ὁ ἀριστοκράτης κι ὁ ἀρμολύτης ὑπάρχει,

τοῦ σπαθιοῦ πολεμάρχου καὶ τῆς πένας,
μόνος ὁ νοῦς ὑπάρχει ἐ κυβερνήτης.
Ὅλα στέργει· στὴ ρίζα κάθε γένος

ὁ νοῦς σοφός, ποιητής, ἥρωας, προφήτης.
Ἄμορφο χῶμα κ' ἡ Ἱστορία κορμὶ
δὲς τῆς, ὦ Ἰδέα, καὶ γίνε τῆς τεχνίτης.

Μὰ ἰδέα καὶ ὕλη, ὁρμές καὶ λογισμοί,

κ' ἱερτικὰ τ' ἀψηλὰ μαρμαρίνια σκαλοπάτια καὶ
τὰ μεριά τους διαγράφονται τριανταφυλλένια, κο-
λωνομένη καὶ δυνατὰ μὲς' ἀπὸ τὸν πρωτόδαρτο κι
ὠριοπλουμισμένο τους πέπλο. Τὴν κύταξε ἐξτατι-
κὸς ὁ Γοργίας νᾶρχεται κι ὅλο καὶ προσπαθοῦσε νὰ
θυμηθεῖ...

Κι ὅταν στάθηκε κι ἀκούμπησε στὸ κυπαρίσσι
πάλι, —Τὶ θρησκευτικὰ γαληνεμένη καλοσύνη σε-
μνοπεριχυνότανε στὸ μελαχροινὸ, φεγγοστελαστό
τῆς προσωπάκι καὶ τί ταπεινοσύνη τρυφερὴ καὶ γυ-
ναικῆσια ἀργοκατέβαινε καὶ κισσοπλεκότανε σ' ὅλο
τῆς τὸ κορμὶ! Μιὰ θρησκευτικὴ καλοσύνη ποῦ εἶδνε
πάντα στὸ σερπετό τῆς σῶμα ἱερτικὴς κορμοστα-
σιᾶς κ' ἡδονικώτατα χαδολογίσματα, ἔτσι, ὅταν
περπατοῦσε, ὅταν ἀπλωνε τὸ χερί της νὰ σοῦ δώσει
ἕνα λουλοῦδι (καὶ τίποτα νὰ μὴ σοῦ δίνει, νόμιζες
σοῦ δίνει λουλοῦδι) ὅταν ἔγερνε τὸ σῶμα τῆς ἀνέρεα
γιὰ νὰ σὲ χαιρετίσει, χαδολογίσματα καὶ κορμο-
στασιᾶς παρθένος ἔθελα κι ἀνήξερα ἀπὸ τὴς θεϊκῆς
κι ἀπαλότατες γραμμῆς ποῦ ἔχουν τὰ βουνα τῆς
Ἀττικῆς μας, κ' οἱ Κολῶνες τοῦ Παρθενῶνα καὶ τ'
ἀγάλματά μας τὰ σπασμένα.

Τῆς χαμογέλασε πάλι ὁ Ὁρέστης γιὰ νὰ τὴν
ἡσυχάσει, κι ἄρχισε εὐτὺς νὰ μιλεῖ. Στὰ χέρια του

δὲν κρατοῦσε τετράδιο, μὰ τὰ μάτια του τολμηρὰ
καὶ ξαναμμένα δείχνανε πὺς εἶχανε πολλὰ νὰ
ποῦνε, πολλὰ καὶ θαρρετὰ καὶ παρὰξένα.

Κι ἀλήθεια στὰ πρῶτα του τὰ λόγια εὐτὺς
ξαφνιαστήκανε καὶ κυτάχτηκαν ὅλοι. Πὺς μιλεῖ
ἔτσι καὶ πὺς τολμᾷ καὶ τί νὰ αὐτὸς νὰ μὴν ἀρ-
χίζει τὸ λόγο του ὅπως πρέπει: «Σεβαστὴ μου
ὁμήγουρις!» ἢ τουλάχιστον ἄς εἶναι: «Προσφίλεις
μου συσπουδασταί»; Αὐτὸς τίποτα. Μὲ τὴν ῥάχη
γυρισμένη στὸν Κοραῆ, ἕνα βῆμα μπροστά, μὲ μιὰ
χερονομία ἀγέρωχη καὶ περιφρονητικὴ, ἄρχισε χωρὶς
λοξοδρομίες καὶ τερτίπια προεισαγωγικὰ ν' ἀδράχνει
κατάκαρδα τὸ θέμα.

III.

Ἄ ἡ παιδικῆσια καὶ μωρόπιστη ἡλικία τοῦ ἀν-
θρώπου πέρασε πιά γιὰ πάντα. Ὁ ἄνθρωπος θρεμέ-
νος τώρα μὲ τοὺς θαματούργους καρπούς τῆς γνώσης
τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ πονηροῦ, ἀέκαμε πῆγες τὰ
φτερά καὶ πιθαμὲς τὰ νύχια· κι ἀπλωσε ἀνέρα καὶ
δυνατὰ τὰ χέρια του ἀπάνω στὴν θρησκεία, τὴν
ἀγγίξε κ' εἶδε, εἶναι σκιαχτρο μὲ ἀνοιγμένα τὰ χέ-
ρια ποῦ ὑψώνεται στὰ περιβόλια τῆς ζωῆς γιὰ τ'

ἀνήξερα καὶ φοβιτάρικα πουλιά» . . .

Ἐσταθήκανε. Ἄλλοι μὲν μπόρεσαν νὰ βα-
στάξουν τὰ γέλια, ἄλλοι ἀρχίζανε νὰ θυμῶνουν καὶ
νὰ σιγομουρμουρίζουν καὶ μερικοὶ πάλι ἐπιδοκιμά-
ζανε, κουνώντας σερσέμικα τὰ κεφαλάκια τους τὰ
χεραφετημένα τᾶχτε καὶ τὰ πολύξερα. Ἡ Χρυ-
σοῦλα ἔτρεμε σύσσωμη. (Ὡ! νὰ τὸν ἀρπάξῃ ἀπὸ
κεῖ μέσα, νὰ τονε γλυτώσῃ ἀπὸ αὐτὸ τὸ πλῆθος
ποῦ τὸν περικυκλῶνει — ὦ πὺς τὸν περικυκλῶνουν
μαυροντυμένοι ἔτσι σὰν τὰ κοράκια! — καὶ νὰ πᾶνε
οἱ δύο τους νὰ καθίσουνε κοντὰ κοντὰ στὴν ἀμέρεά
του πάλι, μὲ τὰ πολλὰ βιβλία, μὲ τὴν ἀναμμένη
φωτιά, τὴν ζεστὴ ζεστὴ καμερίτσα τους ὅπου ὁ θό-
ρυθος τῆς ζωῆς ποῦ ἀνεβλίνει ἀπὸ τοὺς δρόμους
μὲν χτυπᾷ στὸ παρὰθυρὸ τους τὸ κλειστό, σπᾷ
ἀπάνω στὰ τζάμια, γίνεται θρύμμα καὶ πέφτει.)

Ὁ Ὁρέστης τίποτα δὲν εἶδε. Τὰ μάτια του
τὰ μεγάλα τὰ ὀφθαλμικά, βλέπανε μόνο ὅλα τὰ
ὁμορφα πράγματα ποῦ δὲν ὑπάρχουν. Ἡ Χρυσοῦλα
τόνε θεωροῦσε ἔτσι ἀποροφημένο ὅλο στὴ σκέψη, κ' ἡ
καρδιά της σφιγγότανε ἀπὸ ἕνα βαθύτατο πόνο.
Ναί, τὴς στιγμὲς αὐτὲς ἡ Ἰδέα εἶναι ἡ νικητριά
μὲσα στὴν ψυχὴ τοῦ ἀγαπημένου της καὶ ἡ Ἀγάπη
τίποτα-τίποτα, ἕνα προσκεφάλι μόνο ἀπὸ βυσσινί

καμώματα και χώματα ἐνὸς ψεύτη.
Τὰ πάντα ὑπάρχουν ἀπὸ τῆ στιγμῆ

ποῦ βλέπονται σὲ νοῦ τρανοῦ καθρέφτη.

21

Φιλόσοφος ὁ νοῦς, νεφελοχτίστης.

Μὰ γρικῶ τὴν καρδιά μου μέσ' στὰ στήθια,
κ' εἶναι ὁ χρησμός, καὶ ἀλάθευτος, τῆς πίστεως :

—Κ' εὖ, ζωὴ καὶ κόσμος κι ὄλα, ἀλήθεια.
Καὶ ἡ καρδιά καταχτήτρα, καὶ τὰδράχτι
κρατεῖ τῆς Μοίρας· φέρνε τὴν βοήθεια,

φιλέ, μαχαίρι, σὰν τὸν καταρράχτη
κύλα, σάμπως θὰ ζήσης χίλια χρόνια
ζῆσε, πέφτε, δροσιά ἢ βουλκάνου στάχτη,

καὶ οἱ καρδιὲς μὲ τὰ πάθια, νὰ τὰ αἰώνια !
Τῶν προβλημάτων μὴν κοιτᾷς τὸ γρύπα.
'Εὖ σ' εἰσένα γίνε ἡ τύχη ἢ πρόνοια,

Γέλα, ἀγάπαγε, κλαίγε, μίσαε, χτύπα.

22

Κ' ἐγὼ, προφήτη Σκάλδε, ἐπαναστάτης.
Σὰν εἰσέ, μιὰ ἐπανάσταση γνωρίζω,
Κατακλυσμός τὸ φοβερό ὄνομά της.

Κατακλυσμός· μόνο σ' αὐτόνε ἐλπίζω,
νερό, νερό, νερό, γιὰ νὰ τὸν κάμω.
Κ' ὕστερα τί θὰ γίνῃ ; Δὲ φροντίζω.

'Ο κόσμος τὸ ψωμί τὸ τρώει χαράμι.
Καλοί, κακοί, Νθε, κι ἄνθρωποι καὶ χτήνη
κι ὄλα νὰ τὰ σαρώσῃ τὸ ποτάμι,

σπόρος ἀπ' τὴ σπορά μας νὰ μὴ μείνῃ.
—Τὰ λόγια σου καὶ λόγια μου, ὦ προφήτη !—
Μὰ ἡ κιβωτό ; Νὰ τιναχθῇ καὶ κείνῃ.

Τὸ νερό φέρτε. 'Εγὼ τὸ δυναμίτη.

23

'Εκεῖνος μέσ' στὸ δρόμο ποῦ γυρίζει
ἀπὸ τὸ χέρι ἐνὸς παιδιοῦ συρμένος,
καὶ ποῦ ἡ κορμοστασιά του σοῦ θυμίζει

κάποιων ἡρώων, κάποιων ἡμίθεων γένος,

'Εκεῖνος εἶναι ποῦ ὠρίζε τὴν Πόλη,
βασιλιάς της πορφυρογεννημένος.

Τόνε ζῶσαν ἀγκάθια καὶ τριβόλοι,
βασιλεῖο, θρόνος, δύναμη, κομμάτια.
Κι ἀπὸ τοῦ Χάρου πιὸ κακὸ τὸ βόλι

τὸ τύφλωμα τοῦ νύχτωσε τὰ μάτια.
Μὰ ὄλο τραβᾷ, μὲ τὸ παιδάκι ἀντάμα,
σὰ γιὰ νὰ μπῇ στὰ πρῶτα του παλάτια.

Ποιὸς εἶναι ; εἶναι γιὰ θάμασμα ἢ γιὰ κλάμα ;

24

—Τὰ παλάτια. Κι αὐτὰ ;—Καὶ τί μὲ τοῦτο ;
Κάμπους γιὰ τέντες θέλουμε· γκρεμίστε.
Στὰ πάντα ἄς πέσῃ ἐδῶ μπαλντάς ἢ κνοῦτο.—

—Τίς ἐκκλησιές ;—Μὴν τρέμετε· γκρεμίστε.
Γιὰ τοὺς λαοὺς τῆς 'Επιστήμης τόπος !—
—Κι αὐτὰ τὰ ὠραῖα τὰγάματα ;—Γκρεμίστε,

κι ἀναθέματα—μὴ σὰς κάνῃ κόπο !—
σωριάστε ἀπὸ τὶς πέτρες τους. Γκρεμίστε.—
—Τὸ περιδῶλε ;—Γιὰ τὸν ξυλοκόπο.—

—Τὰ μνήματα, ἱερά.—Κι αὐτὰ συντρίμια.
Ρούγα πλατεῖα. 'Απὸ πάνω τους πατήστε
πρὸς τῆς μεγάλης θάλασσας τὰσῆμα,

πρὸς τὰ σμαράγδια τοῦ βουνοῦ. Γκρεμίστε.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ*

(ΤΟ ΝΗΣΙ)

ΤΑ ΣΥΝΟΡΑ

Σ' αὐτὸ τὸ μέρος τῆς Ἀσπρῆς Θάλασσας ποῦ
εἶναι τὸ Νησί, ὅλοι οἱ ἄνεμοι μαζώνονται καὶ σαρό-
νουν τὴ θάλασσα καὶ τὸν ἀέρα. Βορριάδες, νοτιές,
δυτικοὶ καὶ ἀνατολικοὶ φυσομανοῦν λυσασμένοι καὶ
στριφογυρίζουν καὶ χυμίζουν καὶ χτυποῦν κατεπάνω
στὰ βουνὰ ποῦ τοὺς ξαναστέλνουν πίσω, καὶ χώνον-
ται μέσα στοὺς κόλπους τῆς στεριάς καὶ ξαναθαί-
νουν καὶ περνοῦν ἀνάμεσα στὰ νησιά σὰν πνεύ-
ματα καὶ σὰν κλέφτες καὶ σφυρίζουν ἀδιάκοπα τὴ

* Ἡ ἀρχὴ στὸ 356 φύλλο.

λαλιά τους ποῦ εἶναι μυστήριο. Σπάνια σὲ κείνα τὰ
μέρη ἀφίνουν τὴ θάλασσα ἀτάραχη οἱ ἀνεμοζάλες.
Τὰ νερά τῆς Μαύρης Θάλασσας μαλόνουν ἀτέ-
λειωτα μὲ τῆς Ἀσπρῆς τὰ νερά, περνώντας ἀπὸ τίς
δυὸ στενωσιὲς ἀνάμεσα στίς δυὸ μεγάλες στεριές,
Εὐρώπη καὶ Ἀσία. Μαζώνονται κάποτε οἱ ἄνεμοι
σ' ἓνα ἀπὸ τὰ στενὰ ὅλοι μαζὺ μπλεγμένοι καὶ κλώ-
θουν καὶ στριφογυρίζουν καὶ σπίζουν τὸν ἀέρα καὶ
παλεύουν ἀναμεταξύ τους καὶ ξανασκορπίζονται χυ-
μίζοντας ἄγρια, τρελλὰ καὶ ἀκράτητα στὰ πέρατα,
λές, τῆς γῆς. Καὶ κάποτε ξαφνικὰ χάνονται ὅλοι σὰ
μαγεμένοι καὶ μοναχὸ ἓνα ἀπαλότατο γλυκὸ ἀε-
ράκι· χαϊδεύει τὴ θάλασσα καὶ σουρόνει τὰ νερά λα-
φρύτατα. Καὶ ἡ θάλασσα τότε γελά. Ἡ γαλήνη
τέλεια δὲν ὑπάρχει· ζῇ πάντα ἡ θάλασσα ὅσο καὶ
νὰ φαίνεται ἀπ' ὄξω κοιμισμένη καὶ ἀσάλευτη. Εἶναι
πάντα ἐτοιμὴ νὰ θυμώσει ὅσο καὶ ἂν φαίνεται ἡμερη-
καὶ γελαστή. Καὶ ἅμα θυμώσει αὐτὴ ἡ ἄξενη θά-
λασσα, σηκώνει ἄγρια κύματα καὶ ἀφρίζει καὶ χτυπᾷ
καὶ δέρνει τὰ ἀνοιχτὰ τ' ἀκρογιαλῖα. Ἀνάμεσα στὰ
δυὸ νησιά ποῦ προβάλλουν σὲ κείνο τὸ μέρος, κά-
ποιος δαίμονας, λέει ὁ λαός, εἶναι κρυμμένος στῆς
θάλασσας τὸν πάτο καὶ ἅμα θυμώσει, αὐτὸς ταραίζει
καὶ ἀναστατώνει τὰ νερά. 'Εκεῖ κοντὰ ἔχει τὴ σπη-
λιά της καὶ ἡ θεὰ ἡ Θέτιδα.

Γύρω γύρω γλίσφει τὸ νησί ἡ θάλασσα μὲ τὰ
γλυκὰ της κυματάκια, στὴ γαλήνη. Γύρω τριγύρω
τὸ δέρνει ἡ θάλασσα τὸ νησί, ἡ θυμωμένη, δταν μα-
λόνει μὲ τοὺς ἀνέμους. Γύρω ἀγκαλιάζει τὸ νησί ἡ
θάλασσα τὸ καλοκαίρι καὶ πότε τὸ σφίγγει περισ-
σότερο, πότε κουράζεται καὶ χαλαρώνει λίγο τὴ δρο-
σερὴ ἀγκαλιά της, τὴ μυρωδιασμένη. Καὶ τὸ χει-
μῶνα εἶναι λιγώτερο παγωμένη ἀπὸ τὸν ἀέρα. Τότε,
τὴν αὐγὴ, σὰ δὲ φυσᾷ ἄνεμος βγαίνει ὁ ἥλιος καὶ
τὴ βλέπει ποῦ ἀχνίζει. Μὰ, καλοκαιριὰ κακοκαιριά,
ἐπεὶ καὶ νάναι, τὸ ἔχει στὴν ἀγκαλιά της ἡ θά-
λασσα τὸ νησί καὶ τὸ σφίγγει ὀλοῦθε. Μὰ τὸ νησί
μπροδάλει στὰ ὕψη, γυρεύοντας ἀναπνοὴ καὶ λευ-
τεριά.

Τοῦ νησιοῦ σύνορα εἶναι ἡ θάλασσα, σύνορα ποῦ
ξεκθῶν καθαρὰ καὶ ἑξάστερα φαίνονται. Τὸ νησί τὸ
ξεμοναχιάζει ἀπὸ τὸν ἄλλο κόσμο ἡ θάλασσα καὶ
ζῇ ξεχωριστό, ὀλάκαιρο, μοναχό. 'Εδῶ στεριά, ἐκεῖ
τριγύρω θάλασσα. Ἀπὸ τὴν κορυφὴ φαίνονται ὀλο-
τρόγυρα τὰ σύνορα βέβαια, ὠρισμένα, ἀναμφισβή-
τητα. Ποιὸς ἄνθρωπος μπορεῖ ποτὲ νὰ ἀμφισβητήσει
τὰ σύνορα αὐτὰ ; Ποιὸς μπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ τὴ θά-

βελοῦδο, ἓνα προσκεφάλι ἀπλὸ ὅπου βαροπατοῦσε
τὰ πόδια τῆς ἡ Ἀλλῆ.

«Κι ἀποτεινόμεναι σήμερον σὲ Σᾶς τοὺς ἐκλεχτοὺς
(μερικοὶ ξεροκοκκινήσανε ἀπὸ εὐχαρίστηση ἄλλοι
κρυφοχαμογελάσανε τοὺς—ἐκλεχτοὺς!) σήμερον, στίς
25 τοῦ Μάρτη, γιὰ νὰ κηρύξωμε κ' ἐμεῖς μιὰν
ἄλλη ἐπανάσταση πιὸ βαθιὰ καὶ πιὸ μεγάλη ἀπὸ
κείνη ποῦ διαλάλησε τώρα κ' ἐκατὸ χρόνια ὁ Κο-
ραῆς. 'Εχομε ἀνάγκη ἀπὸ μιὰν ἀπείραντη καὶ σύ-
ριζή ἐπανάσταση στὴν ἀνατροπὴ τοῦ νοῦ καὶ τῆς
καρδιᾶς μας. Θέλετε ν' ἀναλάβετε ἓναν τέτοιο ἀ-
γῶνα ; Περίμενα ἐδῶ, ἀπάνω στὸν τάφο τοῦ Κο-
ραῆ, σήμερον τέτοια μέρα νὰ Σᾶς τὸ διαλαλήσω.
Εἶμαι ὁ Ρήγας Φεραίος, μιὰς μεγάλης πνευματικῆς
'Επανάστασης ! 'Ορκίζεστε ;»

Πῶς σκιαζονται ξάφνου καὶ στέκονται, καὶ
πῶς ὕστερα δρομένουν καὶ φεύγουν τὰ πρόβατα στὴ
στάνη, μέσα στοὺς διπλομανταλωμένους τοίχους,
πλάϊ-πλάϊ στὸν τσοπάνη νὰ σωθοῦνε σὰν ἀντικρύ
σουν λύκο ;

'Ετσι κ' οἱ ψυχές τῶν «'Εκλεχτῶν» αὐτῶν στα-
θήκανε μιὰ στιγμὴ ξαφνισμένες μπροστὰ σὲ τόση
κακὴν ὁρμὴ κ' ἔπειτα μεμιάς τρεμογόνατες πήρανε
πατεῖς με πατῶ σὲ τὸ χιλοπατημένο μονοπάτι καὶ

πατόκορρα χωστήκανε πίσω ἀπὸ τὴ λογικὴ τὴν
ἀσάλευτη τῶν πραχτικῶν καὶ τῶν φρόνιμων ἀν-
θρώπων.

«'Ορκίζεστε ; Γιατὶ πρέπει ἐπιτέλους τώρα ποῦ
εἴμαστε νέοι, νὰ τὸ ἀποφασίσωμε : Δυὸ δρόμοι ἀνοι-
γονται μπροστὰ μας στὴ ζωὴ : ἡ νᾶσαι εὐτυχῆς,
νὰ ζεῖς ἥρεμα καὶ χορτασμένα μιὰ ζωὴ προβατῆνια
μέσα στὰ κιότηδικα κοπάδια, νᾶχεις στάνη τὸ χει-
μῶνα καὶ χλωρὸ λιβάδι τὸ καλοκαίρι, ἢ νᾶσαι δυ-
στυχῆς καὶ μόνος καὶ ὑπέροχος. Νὰ χτίζεις, ν' ἀγω-
νίζεσαι, νὰ προχωρεῖς, ν' ἀνεβαίνεις ὡς νὰ ὕψωσεις
σιδεροθέμελο καὶ ἀστροστεφανωμένο τῆς Ἀτομικότητάς
σου τὸν Πύργο. Διαλέγετε »

Μὰ εἰ ψυχές ποῦ εἶσανε τώρα πιὰ στὴ στάνη
δίπλα-δίπλα στὸ βοσκό, προβάλανε ἀπὸ τίς θυρίδες
τίς στενὰς κ' εἶδανε τὸ λύκο νὰ οὐρλιάζει καὶ νὰ
θέλει νὰ μπῇ μέσα, κι ἀρχίσανε γυροστραφισμένες κι
ἀσφλισμένες ὡς εἶσανε, νὰ τὸν εἰρωνεύονται καὶ νὰ
τὸν περιφρονοῦνε.

—Τί 'ναι αὐτὰ ; Τί 'ναι αὐτὰ ; Εἶπε μὲ ἐκ-
φραση ἀηδίας ὁ κρεμανταλᾶς. Συνωμοσιές ;

Τὰ χέρια του καὶ τὰ πόδια του ξεδιδώσανε σὰν
κάποιοι ξύλινοι πιερότοι ὅταν τοὺς τραβοῦνε τὸ
σπάγγο.

— Δὲν τονε χωνεύω τὸν ἄτιμο ! εἶπε σφίγγον-
τας τὸ γρόθο του ὁ μπράβος.

— Μ' αὐτὸς εἶναι θεότρελλος ! ἐξωφρενῶν ἔ
Κυτάχτε τὰ μάτια του.

Χιχίχι, κρυφογελάσανε ὅλοι γύρω τριγύρω.

«'Ο Σούδερμαν στὴ Μάγδα νομίζω λέει : «Μα-
ζεῖτε καὶ νᾶσαι τὰ ἐρείπια τὰ παλιά καὶ χτίζει και-
νούργια παλάτια». Κι αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι τὸ ἀου-
χώρητο φταίσμα τῆς ἐποχῆς μας. Τὰ ἐρείπια τῆς
θρησκείας τῆς παραδεγμένης ἠθικῆς, τῶν κοινωνικῶν
συνθηκῶν εἶναι μολεμένα καὶ μισηματικά, γεμάτα
ἀπὸ τὰ μικρόβια τῆς κακείας καὶ τῆς διαφθορᾶς
καὶ πρέπει νὰ καθαριστοῦν ἀπὸ αὐτὰ τέλεια οἱ ψυ-
χές καὶ νᾶρθῃ ἡ 'Επιστήμη νὰ θέσει καινούργια θε-
μέλια μὲ καινούργια ὀλικά.»

Ἀπάνω στὸ μίτωπό του ἔπεσε ἓνα σγουρὸ ἀπὸ
τὰ μαλλιά του κ' ἔτσι πήρε ξάφνου μιὰ παράξενη
ἐκφραση σγουρόμαλλου παιδιοῦ ποῦ παίζει στὴν ἀ-
κρογιαλιά ἐνάντια τοῦ ἀνέμου. «Εμοῖαζε παιδί ποῦ
τρέχει στὴ θάλασσα τῆς ζωῆς καὶ ἀπλώνει ἀνήξερα
τὰ χέρια του νομίζοντας λίγο ἀκόμα καὶ θ' ἀγγίζει
κάποια ἀπόμακρα νησιά (νησιά ἢ σύννεφα καὶ
καπνοὶ ;)

— Ἀλήθεια, εἶδα τὴ Σουσάνα χτῖς βράδυ . . .